

Styrelsen	2022-06-29/30
Handling nr	11.5
Handläggare	Mats Andersson
Daterad	2022-06-09
Reviderad	

Till Styrelsen för Västtrafik AB

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt Upphandling Båt 2024 Tjörn-Kungälv

I enlighet med lag (2010:1065) om kollektivtrafik ska ett avtal om allmän trafik som ingås av en Regional kollektivtrafikmyndighet, eller av den till vilken befogenheter överlämnats, grunda sig på ett beslut om allmän trafikplikt. Kollektivtrafiknämnden har gett Västtrafik befogenheter att upphandla och teckna avtal om allmän trafik. Som underlag för beslut om allmän trafikplikt önskar kollektivtrafiknämnden Västtrafiks rekommendation avseende den trafik som Västtrafik avser upphandla.

Bifogad **Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt** är underlag för kollektivtrafiknämnden i Västra Götalands beslut om allmän trafikplikt för Västtrafiks upphandling Båt 2024 Tjörn-Kungälv.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av ovanstående föreslås styrelsen besluta

- att godkänna redovisad rekommendation till beslut för allmän trafikplikt, samt
- att översända rekommendationen till kollektivtrafiknämnden för fastställelse.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Camilla Holtet

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt
Upphandling Båt 2024 Tjörn - Kungälv

2022-06-09

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	4
2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet.....	4
3. Framtida trafik	6
4. Drivmedel	7
5. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet	8
6. Resultat av genomförda samråd inför upphandling	8
7. Västtrafiks rekommendation.....	8
7.1 Sammanfattning	9

1. Bakgrund

Västtrafik förannonserade 2021-08-24 om avsikt att under 2022/2023 upphandla kollektivtrafik inom Västra Götalandsregionen som omfattas av lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Västtrafiks styrelse beslutade den 23 februari 2022 att under 2022/23 genomföra upphandlingar enligt föreslagen upphandlingsplan.

De kommande trafikavtalen planeras att ha trafikstart i september 2024 samt december 2026 och omfatta i huvudsak båttrafik motsvarande dagens trafikavtal för båttrafiken i Tjörns- respektive Kungälv kommun.

Upphandlingen planeras att omfatta tre linjer. Ett ordinarie fartyg kommer krävas för respektive linje. Trafiken ingår idag i två avtal, ett för båttrafiken i Tjörns kommun och ett för båttrafiken i Kungälv kommun.

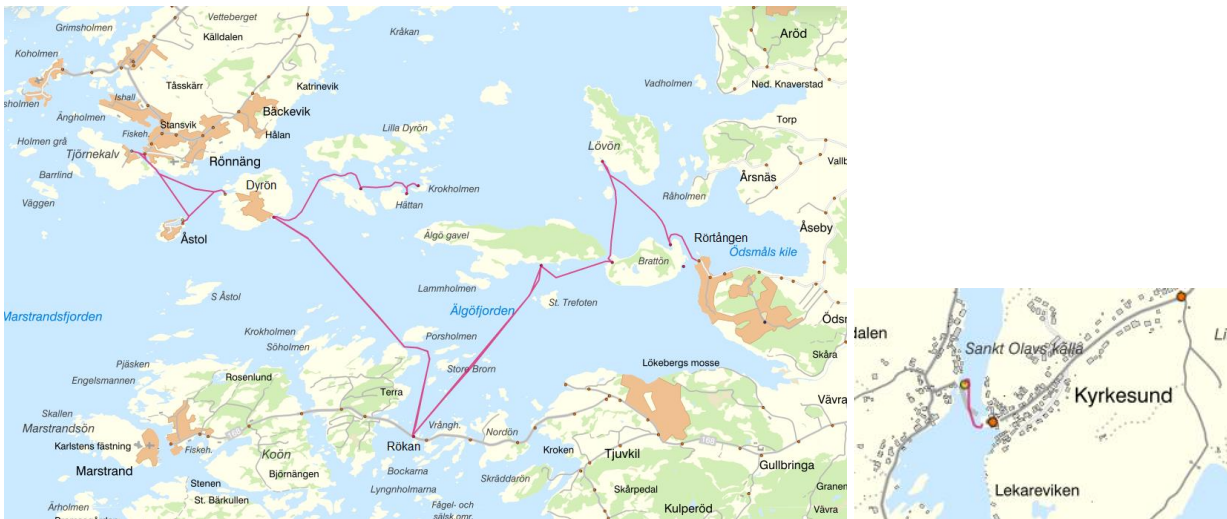
Enligt lagen om kollektivtrafik ska den regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) fatta beslut om allmän trafikplikt. Innan beslut om allmän trafikplikt kan fattas ska myndigheten samråda med kollektivtrafikföretag för att ta reda på om det finns intresse av att utföra trafiken i kommersiell regi. Trafiken ska i sådana fall inte upphandlas. RKM i Västra Götaland har överlämnat befogenheten att samråda med kollektivtrafikföretagen samt att upphandla trafiken till Västtrafik AB. Västtrafik har genomfört Samråd inför upphandling (SIU) i april 2022.

2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet

Nuvarande båttrafik bedrivs inom ramen för två trafikavtal och omfattar båttrafik inom Tjörns- respektive Kungälv kommun enligt:

- Linje 326 Rörtången-Älgön-Lövön-Brattön-Rökan-Hättan-Risholmen-Krokholmen-Dyrön
- Linje 361 Rönnäng-Tjörnekalv-Dyrön-Åstol och linje 362 Kyrkesund-Härön

Linje 326 utgör idag ett avtal och linje 361 och 362 utgör ett avtal.

Linjestreckning dagens trafik på linje 326, 361 och 362

Linje 326 Rörtången-Älgön-Lövön-Brattön-Rökan-Hättan-Risholmen-Krokholmen-Dyrön

Trafiken på linje 326 utförs idag av trafikoperatören Gunnars båtturer med säte på Dyrön. Trafikåtagandet startade i december 2016 och avtalstiden är 8 + 2 + 2 år. En av optionerna om förlängning är utlöst vilket gör att nuvarande avtalstid sträcker sig till december 2026. Det nuvarande avtalet är ett renodlat produktionsavtal med ersättning enligt:

- Fast årlig ersättning för fasta kostnader.
- Rörlig ersättning för trafikdrift och bemanning.

Trafikvolymen på linjen omfattar idag nästan 2 000 tidtabellslagda timmar per år inklusive anropsstyrda turer. Under 2021 gjordes cirka 20 000 enkelresor med linjen enligt tillgänglig statistik.

Ordinarie trafik körs idag med M/S Bohusö samt med M/S Drott och M/S Lövö som reservtonnage, vilka ägs av trafikföretaget. Samtliga fartyg drivs idag med diesel.

Trafiken är till sin karaktär under större delen av året främst ämnad för att tillgodose resenärernas dagliga behov av utbildnings- och arbetsresor samt annat vardagsresande. Under sommarmånaderna utgörs större delen av resandet av turist- och fritidsresande.

Utifrån tillgängliga data är det, bortsett från Dyrön, få åretruntboende på de öar som trafikeras. Delårsboendet uppgår dock till ca 250 personer. Dyrön befolkas av 195 fastboende och 160 delårsboende.

Resandeutvecklingen har enligt tillgänglig stämplingsstatistik varit uppåtgående, speciellt sedan sträckan Rökan-Dyrön tillkom 2018.

Linje 361 Rönnäng-Tjörnekalv-Dyrön-Åstol och linje 362 Kyrkesund-Härön

Trafiken på linje 361 och 362 utförs idag av trafikoperatören Tjörns hamnar AB med säte på Tjörn. Trafikåtagandet startade i juni 2012 och avtalstiden är 8 + 2 + 2 år. Båda optionerna om förlängning är utlöst vilket gör att nuvarande avtalstid sträcker sig till 31 augusti 2024. Det nuvarande avtalet är ett renodlat produktionsavtal med ersättning enligt:

- Fast årlig ersättning för fasta kostnader.
- Rörlig ersättning för trafikdrift och bemanning.

Trafikvolymen på linjen omfattar idag nästan 4 650 tidtabellslagda timmar per år inklusive anropsstyrda turer för linje 361 och 880 tidtabellstimmar för linje 362. Under 2021 gjordes cirka 190 000 enkelresor med linje 361 och 37 000 enkelresor med linje 362 enligt tillgänglig statistik.

Ordinarie trafik på linje 361 körs idag med M/S Hakefjord samt med M/S Tjörn som reservtonnage, vilka ägs av trafikföretaget. Samtliga fartyg drivs idag med diesel. M/S Hakefjord är anpassad för att ta ombord en mindre ambulans på fördäck samt är utrustad med kran för transport av mindre gods på fördäck. Linje 361 omfattar även jourbemanning för att kunna genomföra akuta transporter utanför tidtabellslagd tid.

Ordinarie trafik på linje 362 körs idag med M/S Härön samt med M/S St.Olof som reservtonnage, vilka ägs av trafikföretaget. Samtliga fartyg drivs idag med diesel.

Trafiken är till sin karaktär under större delen av året främst ämnad för att tillgodose resenärernas dagliga behov av utbildnings- och arbetsresor samt annat vardagsresande. Under sommarmånaderna utgörs större delen av resandet av turist- och fritidsresande.

Utifrån tillgängliga data är Härön och Tjörnekalv glest befolkade med främst delårsboende. Dyrön och Åstol har relativt stort åretruntboende, 195 resp 168, samt 160 respektive 156 delårsboende.

Västtrafik önskar att Kollektivtrafiknämndens beslut om allmän trafikplikt ska omfatta båttrafik inom samtliga områden enligt ovan och som beskrivits i förannonseringen och som har avhandlats under samråden.

3. Framtida trafik

Öarna som trafikeras har en relativt liten andel åretruntboende. Sommartid flerdubblas antal boende. Pandemin har dock visat på ändrat arbetsmönster, vilket möjliggör distansarbete. Detta medför att andelen boende på öarna utanför sommarmånaderna ökat.

Öarnas attraktivitet som turistmål har ökat de senaste åren. Restaurangerna på Härön, Dyrön och Åstol samt affärerna på Dyrön och Åstol har bl a visat på ökad omsättning. Flertalet öar utgörs av naturreservat och har också visat sig vara attraktiva för vandring.

Andel äldre ökar dock på öarna och eftersom det inte finns några förskolor, skolor eller gymnasium på öarna är samtliga barn och ungdomar tvungna att ta sig till fastlandssidorna för sin skolgång.

Ingen av kommunerna har omfattande utbyggnadsplaner på någon av öarna. Då de planerade utbyggnadsplanerna är få, bedöms inte utbyggnadsplanerna påverka resandet märkvärt under den kommande avtalsperioden.

Västtrafiks bedömning är att nuvarande trafikutbud, med mindre anpassningar kommer räcka för framtida behov. Det ökade resandet till, i huvudsak Dyrön och Åstol, medför dock ett behov av större fartyg för linje 361.

I kommande trafik för linje 361 Rönnäng-Åstol-Dyrön kvarstår åtagandet att ordinarie fartyg ska kunna transportera en större ambulans på fördäck. Trafikföretaget ska även ha jourbemanning för att kunna genomföra akuta transporter utanför tidtabellslagd tid. Ytan på fördäcket på ordinarie fartyg ska även vara anpassad för att kunna transportera mindre gods då den ej nyttjas för ambulanstransporter.

4. Drivmedel

Enligt Västra Götalandsregionens Miljö- och klimatstrategi ska fartygstrafik i första hand drivas med el och i andra hand med flytande biodrivmedel. Rekommendationerna för val av drivmedel syftar till att uppfylla målen i Miljö- och klimatstrategin. I upphandlingen av Båt 2024 kommer Västtrafik att utgå från Miljö- och klimatstrategin och samtidigt ta hänsyn till infrastrukturella och trafikala förutsättningar.

Västtrafik kommer att utgå från Miljö- och klimatstrategin vid kravställande av de fartyg som trafiken ska bedrivas med. Kravställningen kommer omfatta krav på 100% eldrift för de tre ordinarie fartyg som kommer krävas för de tre linjerna. Vid nöddrift eller vid onormala väderförhållande (kraftig is eller oväder) kan fartygen nyttja fartygets förbränningsmotor, dock med kravet att endast biodrivmedel får nyttjas. Reservtonnage ska drivas med el eller biodrivmedel.

Nuvarande trafikering av linjen kommer att ses över för att möjliggöra tid för laddning av fartygen. Utgångspunkten är att laddningen av fartyg ej ska innebära någon negativ kundpåverkan. Laddutrustning för att ladda respektive fartyg ska tillhandahållas samt installeras av trafikföretaget. Västtrafik säkerställer att det finns infrastruktur samt kapacitet för laddning av fartygen på angivna platser för laddning. Västtrafik har en pågående dialog med berörda nätägare.

En kostnadsdrivare för upphandlingen av Båt 2024 är de förändrade fartygskraven utifrån krav på elektrifiering samt utrymme på färjan för linje 361 avsett för en större ambulans som påverkar fartygets storlek. Till detta kommer ökade kostnader för laddning på kaj.

5. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Västtrafik beräknar att de satsningar som görs ryms inom Västtrafiks långtidsprognos. Då kraven på eldrift kommer kräva investeringar i ombyggda/nybyggda fartyg råder det idag osäkerhet kring påverkan på konkurrenssituationen och priserna i anbuden.

6. Resultat av genomförda samråd inför upphandling

Inför varje upphandling undersöks om det finns intresse hos trafikföretagen att bedriva kommersiell trafik. Detta sker genom Samråd inför upphandling (SIU).

Västtrafik bjöd under våren 2022 in trafikföretag att delta på SIU. Nio trafikföretag anmälde intresse om att delta.

Den 31 mars 2022 genomfördes ett gemensamt samråd där samtliga anmälda trafikföretag och en representant för kollektivtrafikmyndigheten deltog. Trafikföretagen gavs möjlighet att göra en anmälan till enskilda samråd. Sex trafikföretag önskade delta vid ett enskilt samråd, dessa genomfördes under april 2022.

Vid samråden ställdes frågan till trafikföretagen om de ansåg att någon del av den aktuella trafiken skulle kunna utföras helt på kommersiell grund.

Inget trafikföretag framförde att hela eller delar av trafiken skulle kunna vara intressant att köra kommersiellt i egen regi. Inget annat intresse av att bedriva trafiken kommersiellt har anmälts till Västtrafik eller kollektivtrafikmyndigheten.

7. Västtrafiks rekommendation

Med åberopande av vad som anförts ovan avseende:

- trafikens syfte, vilket överensstämmer med trafikförsörjningsprogrammets mål och strategier,
- att inget intresse visats för att utföra trafiken i kommersiell regi,
- att inget önskemål om att undanta trafik från trafikpliktsbeslut har framförts,

rekommenderar Västtrafik kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland att fatta beslut om allmän trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

Trafikpliktsbeslutet utgår i princip från nuvarande trafik, med en omfattning som möjliggör utökning och förändring av trafiken på längre sikt i enlighet med regionala kollektivtrafikmyndighetens trafikförsörjningsprogram.

7.1 Sammanfattning

- Upphandlingen omfattar sammantaget tre fartyg i de två befintliga båttrafikavtalen i Tjörns respektive Kungälv kommun. Trafikvolymen omfattar totalt cirka 8 100 tidtabellstimmar per år och resandet uppgår till cirka 247 000 resor per år.
- Nya eller ombyggda fartyg ska tillhandahållas för trafiken och ska drivas med el.
- Inget trafikföretag har anmält intresse för att bedriva trafiken kommersiellt i egen regi.
- Satsningar beräknas rymmas inom ramen för Västtrafiks långtidsprognos.

//